E. ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ।

ਇੱਕ ਹੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਭਿੰਨ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ, ਭੂਗੋਲਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਆਦਿ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਵਾਲੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਸਿਰਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਭਾਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਿੱਤਾ, ਉਸਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਈਂ ਹਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੰਨਗੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੰਨਗੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਦਾ ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਮਰ, ਕਿੱਤਾ, ਲਿੰਗ, ਆਦਿ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਥਾਨਕ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਆਪਣੀ ਮਿਆਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਨਾਤਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਮਰ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
1. ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
2. ਕਿੱਤਾ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
3. ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਇਲਾਕਾਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
4. ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
5

1)

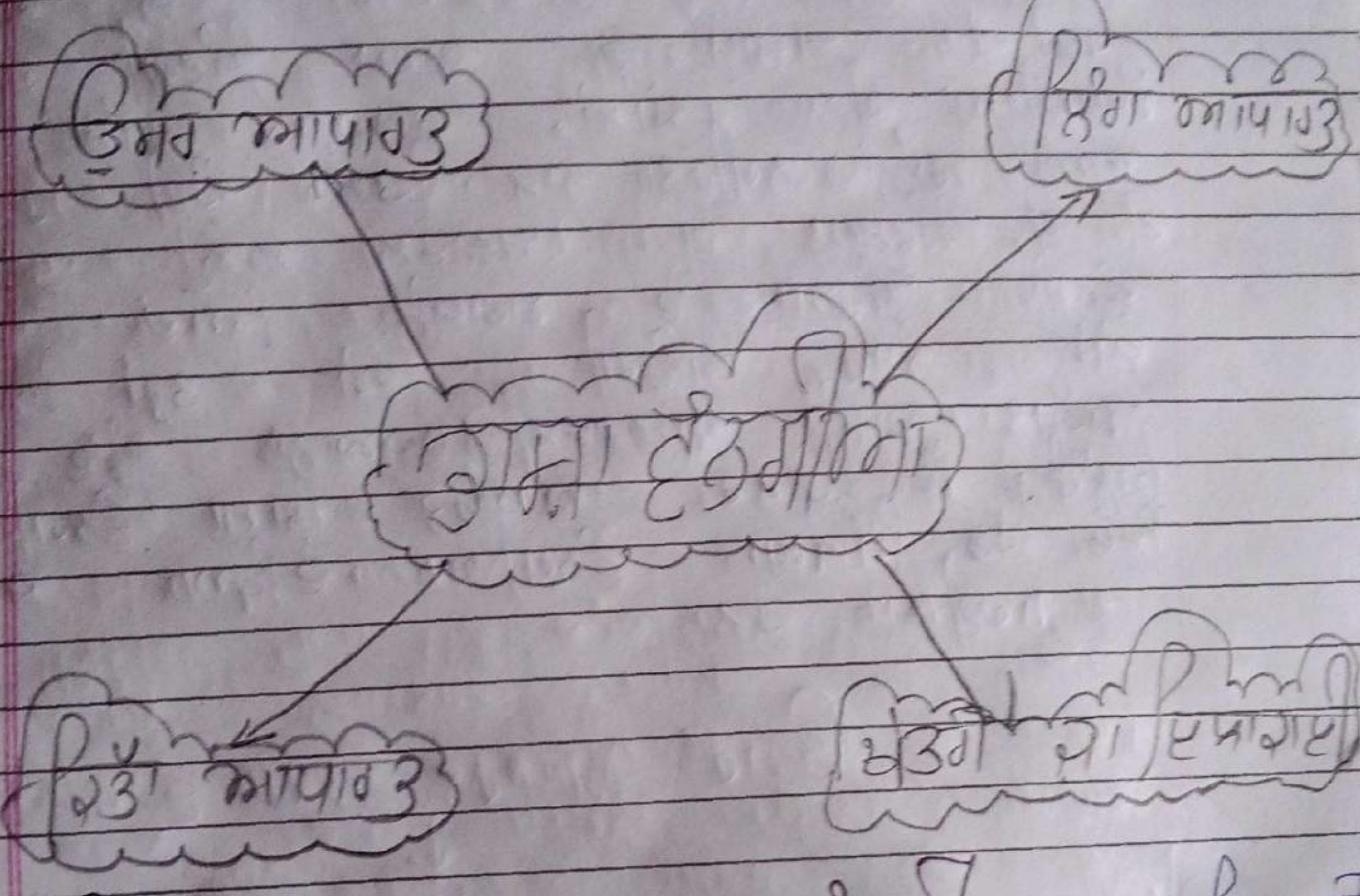

1 **ਉਮਰ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ :⇒** ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਮਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਮਰ ਪੜਾਅ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਜਵਾਨੀ, ਬੁਢਾਪਾ ਆਦਿ ਹਰ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ

ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਤਾਂ ਤਾਮਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ~~[illegible]~~ ਸੁਪਨੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ,
ਖੇਡ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਬਚਪਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਵੱਡੀਆ ਜੱਲਾਂ ਜਾਣਨ, ਸੋਚਣਾ ਜਾਣਨ, ਸ਼ਬਦ
ਜਾਣਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ
ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਰੀਤਾਂ ਤਜਰਬੇ
ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ
ਟੀ. ਵੀ. ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਵੰਨਗੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ
ਸਬੰਧਤ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ
ਮਿਲੇਗੀ। ਸੋ ਉਮਰ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ
ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਮਰ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ
- ਬਾਲ ਭਾਸ਼ਾ
- ਜਵਾਨ ਭਾਸ਼ਾ
- ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਾਸ਼ਾ

- **ਬਾਲ ਭਾਸ਼ਾ** :⇒ ਉੱਪਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ੀਲ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹੈ। ਇਹ

ਸੁਧਾਰਮਾਯੁ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

• **ਸਮਾਜ ਭਾਸ਼ਾ :⇒** ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਨ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰੋਗ, ਪਿਆਰ, ਰਸਮ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਬੰਧਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਸਮਾਜ, ਦੀਆਂ ਤਰਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

• **ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਾਸ਼ਾ :⇒** ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਢ, ਤਜ਼ਰਬਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈਆਂ, ਕਹਾਵਤਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਸਹਿਜ ਸਬਰ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਸੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੨ **ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ :⇒** ਲਿੰਗ ਆਧਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਲਿੰਗ ਵਖਰਤਾ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਜਿਵੇਂ ਮਰਦਾਨਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ~~ਅਧਾਰਤ~~ ਆਧਾਰਤ ਵੰਨਗੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਵੰਨਗੀ ਦਾ ਵਿਚ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੀ ਪਿਛ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬੋਲੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਧੇਰੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਆਵਾਜ਼
ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਊਪੁਣਾ ਇਕ ਰੋਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਔਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਿਆਇਆ ਹੈ। ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ
ਪ੍ਰੀਗਿਆ ਸਭ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਔਰਤ
ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ
ਲਮਾਰਤ ਉਸਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਦੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਮਰਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਭਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਅਗਰ ਕੋਈ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਅਸਭਯ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ
ਕੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਤੁਰ ਨਾਸ਼ਰ ਆਵਾਜ਼
ਤੇ ਖੁਸ਼ਇਕ ਸਮਝ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀਆਂ ਵਰਗਾ ਜੋ
ਸਮਝਿਆ ਕੀਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੈਸੇ ਵੀ ਲੋਗਾਂ ਵਿੱਚ
ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਕੋਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੋਗ
ਸਾਰ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਔਰਤ
ਨੂੰ, ਰੰਨ, ਕੁੜੀਏ ਨੀ, ਸੋਹਣੀਆ, ਅਕਲਮਾ, ਸੋ
ਕਿਧਾ ਗਏ ਏ ਤੇ, ਤਾਏ ਦੇ ਪਾਪਾਂ, ਸੁਣੀ ਦੇ
ਅੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਸੰਬੋਧਨ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਆਂ ਹਨ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਦੀਏ, ਰੁੱਪ ਕੁੜੀਏ, ਬੇਸ਼ਰਮੇ,
ਕੁਰਮਾਂ, ਖਾਣੀਏ, ਖਸਮਾਂ ਪਿੱਟੀਏ ਆਦਿ ਸੰਬੋਧਨ
ਘੱਟ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਮੁੰਡਿਆ, ਰਾਜਾ
ਪੁੱਤਰਾਂ, ਸ਼ੇਰਾਂ, ਬੱਚਿਆ, ਵੀਰਾ ਜਾਣ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੇ
ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਵਿੱਚ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੰਬੋਧਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ
ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਸਿਆਣਾ ਦੀ ਕੋਈ
ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਬਦਲ ਦੀ ਰੰਗੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ।
ਸਮਾਜ ਆਪਣਾ ਮਰਦਾਊਪਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਔਰਤਾਂ
ਨਾਲ ਸੋਹਣਾ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਔਰਤ ਇਸ
ਵਰਗੇ 6 ਮਰਦਾਂ ਵਾਲੇ, ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ
ਸ਼ਾਂਤ ਕਰੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਪਭੋਗ ਵਧਿਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਦਾ ਪਰਤਿਮਾਨ ਤੇ ਨਿੱਖੜਵਾਂ ਕਿਸੇ ~~ਲਾਲਚ~~ ਆਧਾਰਤ ਵੰਨਗੀ ਰੱਖਦਾ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਵੰਨਗੀ ਜਣ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।

3. ਕਿੱਤੇ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ

ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ ਕਿੱਤੇ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿੱਤਾ ਚਾਹੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ, ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹੌਲੀ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦਾ ਸੰਚਿਤ ਢੰਗ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭੰਡਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦੂ ਸਮਝ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਕਿੱਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੂਸਰੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਵਾ ਦੇ ਨਾਮਾਂ, ਉਪਕਰਨਾਂ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਸਾਨ

DATE / / PAGE
NOTEBOOK

ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਅਰਥਾਂ, ਧੁਨੀਆਂ, ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਉਚਾਰਨ, ਤਰਜ਼ ਸੰਗੀ ਨਵੇਂ ਨਾਂ, ਵਾਕਾਂ ਬਣਤਰ ਸਮਝਾਏਗਾ, ਅਧਿਆਪਕ ਸੌਖ-ਸਾਧਨ ਕਰਾਏਗਾ। ਇਹ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗਲਤ ਅਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦਕ ਭਾਸ਼ਾ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਰੂਪ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਧੀ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਬੋਲ-ਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਰ ਅਨੁਵਾਦਕ ਰਾਹੀਂ ਹੈ ਸਹੀ ਕਿਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਹੈ।

5. ## ਵਿਆਕਰਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਧੀਆਂ :-

ਤਰਕੀਬ ਪੱਤਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਧੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰਹਿਆ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕੀਬ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਆਪਸੀ ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਲਸਰੂਪ ਇਹ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਦਲਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੱਖਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਕਰਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੇ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿੱਧੇ, ਰੂਪਿ

ਪ੍ਰਗਟ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲੀਆਂ ਕਿਵੇਂ
ਹੁਣ - ਹਰ ਵਿਆਪਕਤਾ ਬਦਲੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ
ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤਾ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ
ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਣਾ ਲੱਗਿਆ
ਹੈ।

5. ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ :⇒

ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ
ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜ, ਸਥਾਨ,
ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਸਮਾਜਕ ਕੰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲ ਕੇ ਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ਬਦ
ਕੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ
ਪਰ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ
ਵੰਡੀਆਂ ਸ਼ਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ
ਸਾਧਾਰਨ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤਕਨੀਕੀ
ਭਾਸ਼ਾ ਮਸ਼ੀਨ, ਰਾਜਤ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ ਟਪਾਊ
ਭਾਸ਼ਾ ਪਿਸਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਵਿਗਿਆਨ
ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਪਤਨ ਆਦਿ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧਾਰਨ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਭਾਵ
ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ
ਨਿੱਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ
ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ
ਵਾਲੀ ਟਕਸਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ ਹੋਏ
ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਸ਼ਾਖਾ ਰਹੀ
ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਾਖਾ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ
ਟਕਸਾਲੀ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਸਾਰਾ ਅੰਤਰ
ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸੰਬੰਧ
ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ

ਆਂਚਲੀ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟਕਸਾਲੀ
ਵਿਚ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਅੰਤਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ
ਹੈ। ਟਕਸਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ
ਸਮੂਹ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਦਸਤੇ
ਸਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ
ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

—— x ——